

Sygn. akt III USK 22/21

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania D. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o składki,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21 stycznia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 sierpnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...), III AUz (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 7 sierpnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...) i III AUz (...) oddalił apelację wnioskodawczynie D. K. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z 29 stycznia 2019 r., sygn. akt V U (...), który oddalił jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 31 lipca 2018 oraz z dnia 15 października 2018 r., którymi organ rentowy określił wysokość zadłużenia wnioskodawczynie jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy za okres od marca 2015 r. do czerwca 2018 r.

Wnioskodawczynie zaskarżyła powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a mianowicie (-) art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 8 ust. 6 pkt 1 w związku z art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z

2020 r., poz. 266 ze zm.) przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wnioskodawczyni posiada zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, mimo nierozstrzygnięcia kwestii obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz (-) art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy przez niezastosowanie co skutkowało nierozpoznanie istoty przez Sąd drugiej instancji i w konsekwencji pominięcie wyjaśnienia czy wnioskodawczyni, mimo podlegania ustawodawstwu polskiemu podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w niniejszej sprawie. Dodatkowo zarzuciła naruszenie prawa procesowego, a to art. 233 § 1 k.p.c. przez niedokonanie przez Sąd drugiej instancji wszechstronnej analizy całego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w szczególności poprzez pominięcie niezachowania wymaganego trybu przez organ rentowy w postaci wszczęcia postępowania o podleganie przez wnioskodawczynię obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, wypadkowym, co skutkowało uznaniem przez Sąd drugiej instancji, iż decyzje z dnia 31 lipca 2018 r. oraz z dnia 15 października 2018 r. stanowiły konsekwencję ustalenia polskiego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych w związku z zatrudnieniem skarżącej na terenie S. na rzecz M. s.r.o. oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że jest oczywiście uzasadniona z powodu nieprawidłowej oceny, że wnioskodawczyni posiada zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne stwierdzone zaskarżonymi decyzjami, które opierały się na niczym niepotwierdzonym fakcie, że wnioskodawczyni podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności w okresie od 1 marca 2015 r. W ocenie skarżącej wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 16 grudnia 2015 r. dotyczył jedynie ustalenia, które ustawodawstwo, tj. państwa miejsca wykonywania pracy najemnej czy też państwa miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, ma w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wobec wnioskodawczyni zastosowanie i w jakim okresie. Z tego wyroku, i poprzedzającej go decyzji z dnia 21 września 2015 r., nie wynikało natomiast, czy na wnioskodawczyni ciąży obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej również w późniejszym okresie.

Wskazując na powyższe wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu i pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowań za wszystkie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez orzeczenie, że wnioskodawczyni nie jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych obowiązkowych składek z tytułu ubezpieczeń społecznych i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za wszystkie instancje.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Przy powołaniu się w skardze kasacyjnej na przesłankę przedsądu jaką jest jej oczywista zasadność należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Tymczasem skarżąca nie wykazała, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu, ani że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy. W obecnej sprawie znaczenie miało przede wszystkim sądowe rozpoznanie odwołania od poprzedniej decyzji z dnia 21 września 2015 r. o podleganiu przez wnioskodawczynię polskiemu ubezpieczeniu społecznemu z

tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w kraju. Wynika z niego, że o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu w kraju nie decydowało zatrudnienie na umowę o pracę na S., gdyż było marginalne. Na tej podstawie (...) organ nie zgodził się z tymczasowym ustaleniem przez pozwany organ (...) ubezpieczenia dla skarżącej. Organ rentowy mógł zatem ustalić podleganie przez wnioskodawczynię ubezpieczeniom społecznym w kraju z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Takie są zasadnicze ustalenia i oceny w poprzedniej sprawie, zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z 16 grudnia 2015 r., V U (...). Wyrok ten jest prawomocny. Przedmiot decyzji z 31 lipca 2018 r. oraz z dnia 15 października 2018 r. i zakres obecnej sprawy nie wymagał zatem ponownego badania czy skarżąca od 1 marca 2015 r. podlegała ubezpieczeniom społecznym w kraju z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Kwestia ta została już przesądzona w pierwszej sprawie. Poprzednia decyzja i prawomocny wyrok wiążą w obecnej sprawie (art. 365 § 1 k.p.c., art. 366 k.p.c.).

Ponadto w kontekście wskazywanej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy przywołać wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2017 r., III UK 133/06 (OSNP 2007 nr 7-8, poz. 114), w którego tezie wskazano, że obowiązek ubezpieczenia społecznego osoby prowadzącej działalność gospodarczą wynika z przepisów prawa i nie jest uzależniony od woli ubezpieczonego lub organu rentowego (art. 13 pkt 4 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 oraz w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy systemowej). Natomiast ciężar dowodu istnienia rzeczywistej przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej (art. 6 k.c.) spoczywa na ubezpieczonym. W konsekwencji domniemywa się, że skoro nie nastąpiło wykreślenie działalności gospodarczej z ewidencji, to działalność ta była faktycznie prowadzona i w związku z tym istniał obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2005 r., I UK 105/04, OSNP 2005 nr 13, poz. 198, z 25 listopada 2005 r., I UK 80/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 309 oraz z 30 listopada 2005 r., I UK 95/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 311). Tym samym w ocenie Sądu Najwyższego za całkowicie nieuzasadnioną należy uznać wskazywaną we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania „oczywistość skargi kasacyjnej”, skoro zgodnie z ustaleniami Sądu drugiej instancji zaskarżone decyzje organu rentowego są jedynie

konsekwencją wcześniejszej, prawomocnej decyzji organu rentowego ustalającej dla wnioskodawczyni, jako właściwe, ustawodawstwo polskie w zakresie ubezpieczeń społecznych od dnia 1 marca 2015 r.

Ponadto, wobec podniesionego w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia przepisu postępowania - art. 233 k.p.c. trzeba zauważyć, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to jednoznaczne określenie funkcji Sądu Najwyższego jako sądu prawa, który rozpoznając skargę kasacyjną w granicach jej podstaw, jest związany z mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c. ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów wskazany w art. 233 k.p.c. W tej części skarga kasacyjna wnioskodawcy nie została oparta na ustawowej podstawie (wyrok Sądu Najwyższego z 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05, LEX nr 200973).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.